

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VII. Alia difficultas resolvitur, & in quo formaliter consistat
perseverantiæ donum, breviter explicatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

accepit; at verò in posteriori, cum aliqui de facto A
perseveret, præter potentiam ad perseverandum,
ipsum actualis perseverantiæ donum accipiunt.
Primò (inquit) homini datum est adiutorium per-
severantiæ, non quo fieret ut perseveraret, sed sine
quo liberum arbitrium perseverare non posset.
Nunc verò sanctis, in regnum Dei per gratiam Dei
prædestinatis, non tantum tale adiutorium perse-
verantiæ datur, sed tale ut eis perseverantiæ ipsa
doneatur, non solum ut sine isto perseverantes esse
non possint, verum etiam ut per hoc donum non
nisi perseverantes sint.

384. Obijcies quartò: Potest Deus infundere vo-
luntati viatoris habitum illam immobilitantem
in bono, cui proinde debita sint auxilia efficacia
ad nunquam peccandum: At talis habitus nihil
aliud haberet, quàm habuerint illi quos Deus
homini contulit in statu innocentie; cum per
illos natura esset integra & perfecta in utroque
ordine naturæ & gratiæ, quo nihil ampliùs ille
habitus præstare posset: Ergo de facto erant de-
bita huiusmodi auxilia homini in statu innocentie,
subindeque donum perseverantiæ in illo sta-
tu non fuisset speciale Dei beneficium. Majorem
docent plures ex nostris Thomistis in Tractatu
de Incarnatione, eamque probant primò, quia
Deus potest reddere impeccabilem animam via-
toris, per collationem gratiæ habitualis, ut par-
ticipantem perfectionem aliquam gratiæ consum-
matae comprehensorem; quomodo beatam
Virginem factam fuisse impeccabilem docet D.
Thomas varijs in locis, præsertim 3. p. quæst. 27.
art. 3. & in 3. dist. 1. quæst. 1. art. 2. Ergo potest
etiam voluntati viatoris infundere habitum, qui
ex simili participatione immobiliter illam in bo-
no, ac proinde cui debita sint auxilia efficacia ad
nunquam peccandum. Secundò probant, quia
potest Deus infundere intellectui viatoris habi-
tum, ipsum immobilitantem in vero practico, quo
infallibiliter dirigatur erga omnia agibilia; qualis
fuit de facto scientia infusa animæ Christi, quæ
quia eminenter erat practica & speculativa, ac
independens à phantasmatis (ex quorum defa-
rigatione provenit quod non semper sumus in
actuali veri consideratione) semper erat in actu
respectu omnium agibilium; quod etiam de scien-
tia infusa B. Virgini tradunt Albertus magnus,
D. Antoninus, Canisius, & alij: Ergo pariter po-
test infundere voluntati viatoris habitum, illam
immobilitantem in bono, cui proinde debita sint
auxilia efficacia ad nunquam peccandum.

385. Respondeo datà Maiori (cujus veritatem ex-
aminare præsentis instituti non est) negando Mi-
nore: nam licet habitus infusus homini in statu
innocentie, illum integrum in utroque ordine na-
turæ & gratiæ constituerint, non tamen partici-
pabant perfectionem aliquam gratiæ consumma-
tæ comprehensorem, quâ indeclinabiliter volun-
tatem in bono firmarent; aliàs homo in statu in-
nocentie non potuisset peccare; sicut Apostoli
per donum confirmationis in gratia, ipsi post ad-
ventum Spiritus Sancti concessum, impeccabiles
constituti sunt: habitus autem ille quem possibi-
lem admittimus, perfectionem gratiæ consum-
matae participaret, quâ voluntatem ad bonum
quoad specificationem determinaret; sicut de fa-
cto id præstat donum confirmationis in gratia,
quod tollit, vel saltem ligat potentiam peccandi,
& facit quod illa non prorumpat in actum & ho-
mo non peccet de facto usque in finem vitæ, &
infallibiliter moriatur in gratia.

§. VII.

Alia difficultas resolvitur, & in quo formaliter
consistat perseverantiæ donum, breviter
explicatur.

Deo quartò, donum perseverantiæ finalis
consistere formaliter in conjunctione gra-
tiæ cum morte, ex efficaci glorificationis inten-
tione imperata.

Probatur primò ex Augustino lib. de bono per-
sever. cap. 1. ubi sic ait: *Hanc certè, de qua nunc
agimus perseverantiā, quā in Christo persevera-
tur usque in finem, nullo modo habuisse discendus
est, qui non perseveraverit usque in finem.* Et cap.
6. *De illa (inquit) perseverantiā loquimur, quā
perseveratur usque in finem, quæ si data est, perse-
veratum est usque in finem; si autem non est perse-
veratum usque in finem, non est data.* Quibus ver-
bis insinuat, de ratione perseverantiæ esse, ut gra-
tiam cum morte conjungat.

Probatur secundò ratione: In eo formaliter si-
tum est donum perseverantiæ, quo perseveran-
tes à non perseverantibus distinguuntur: Atqui
non distinguuntur in alio, antecederet ad affec-
tionem gloriæ, quàm in eo quod talis est divinæ
providentiæ dispositio circa ipsos, ut debeant
mori in gratia; cum alij interdum plus habeant
gratiæ & donorum Dei in hac vita: Ergo donum
perseverantiæ finalis consistit formaliter in spe-
ciali Dei dispositione, quâ gratia cum morte con-
jungitur. Ex quo

Inferes primò, perseverantiā pro formali
esse ejusdem rationis in omnibus, cum in om-
nibus formaliter importet conjunctionem gra-
tiæ cum morte, ex efficaci glorificationis in-
tentione imperatam; pro materiali verò diver-
sa in diversis importare: nam in ijs qui sine usu
rationis decedunt, importat solam Dei providen-
tiam, ratione cuius ita omnia disponuntur, ut
mors accadat antequam gratia possit amitti: in
alijs verò importat collationem variorum au-
xiliorum, vel ad respiciendum à peccato, vel
ad vitanda peccata, & superandas tentationes,
& longo tempore in bono persistendum, aut
etiam ad existendum in gratia in illo instanti, in
quo ex speciali Dei dispositione mors accidere
debet.

Auxilia verò quæ in diuturna perseverantiā in
bono reperiuntur, eleganter describit Augustinus
homil. 23. inter quinquaginta, his verbis: *Adul-
ter non fuisti in illa vita tua præterita, plenā ig-
norantiā, nondum illuminatus, nondum bonum
malumque discernens, nondum credens in illum
qui te nescientem regebat. Hoc tibi dicit Deus
tuus: regebam te mihi, servabam te mihi.
Ut adulterium non committeres, suavor defuit; ut
suavor deesset, ego feci. Locus & tempus defuit:
ut hac deesset, ego feci. Affuit suavor, non de-
fuit locus, non defuit tempus: ut non consentiret,
ego feci. Agnosce ergo gratiam ejus cui debes &
quod non admisisti. Mihi debet iste quod factum
& dimissum vidisti: mihi debes & tu quod non ad-
misisti. Nullum est enim peccatum quod fecit ho-
mo, quod non possit facere alter homo, si desit re-
ctor à quo factus est homo. Ubi in prioribus verbis
auxilium externæ protectionis declarat, quo
Deus removeret occasiones peccandi; in postero-
bus autem, auxilium internæ inspirationis & mo-
tionis, quo facit ut homo rectè operetur, & lon-
go tempore in bono perseveret.*

389. Inferes secundò, donum perseverantiæ finalis esse distinctum ab eo quod requiritur ad diu permanendum in bono: nam multis datur donum perseverantiæ finalis, quibus auxilium ad diu permanendum in bono non conceditur, ut patet in his qui statim post justificationem decedunt, & in parvulis qui post acceptam baptismi gratiam, antequam ad adultam ætatem perveniant, rapiuntur, ne malitia mutet intellectum eorum: contra verò multi sunt quibus datur auxilium perseverandi in bono per multum tempus, & tamen donum perseverantiæ finalis ipsis non tribuitur, ut patet in Juda, & illis Christi Discipulis, qui eo relicto abiierunt retro, de quibus ait Joannes: *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis: quod si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum.*

Narrat etiam D. Augustinus in libris contra Julianum, sub finem, fuisse aliquem virum sanctum, qui usque ad sexagesimum annum continenter vixit, & postea hoc eodem anno uxorem duxit, à qua tamen per viginti quinque annos abstinuit, cum ea tanquam cum sorore vivens, anno autem octogesimo quinto, cum spectaculis interfuisset, in quibus histrionissam saltantem & cantantem, nomine Lystriam, viderat & audierat, cum ea turpiter reliquum vitæ suæ tempus absolvit.

390. Confirmatur: Donum perseverantiæ finalis est effectus proprius prædestinationis, & solis prædestinati concipiuntur: auxilium verò perseverandi per multum tempus, non est effectus prædestinationis, sed providentiæ generalis ordinis supernaturalis, & datur etiam reprobis: Ergo distincta sunt auxilia, illudque est specialius isto. Unde ea videntur distinguere à Concilio Arausiano can. 10. cum dicitur sanctis implorandum esse auxilium Dei, *ut ad finem bonum pervenire, vel in bono possint opere perdurare.*

391. Inferes tertio, donum perseverantiæ finalis differre à dono confirmationis in gratia: illud enim est commune omnibus prædestinatis; istud specialissimum, quod Deus non nisi B. Virgini, Apostolis, & alijs paucissimis concessit: illud non tollit, nec ligat potentiam peccandi, sed solum facit quod homo non peccet mortaliter usque ad finem vitæ, & infallibiliter moriatur in gratia, quamvis absolute peccare possit; istud verò dat non posse peccare mortaliter aut venialiter, juxta modum quo datur: quidam enim ita confirmantur in gratia, ut nec mortaliter nec venialiter peccare possint, sicut B. Virgo: alij verò, licet possint peccare venialiter, non tamen mortaliter, ut Apostoli.

392. Inferes quartò, omnes qui sunt in gratia, nisi per eos steterit, habere quidem quicquid necessarium est, ut possint, si velint, usque ad mortem perseverare, ut definit Tridentinum sess. 6. can. 22. (habent enim auxilia quibus possint legem implere, vitare peccata, & superare tentationes ad longum tempus) non habere tamen omnes auxilium quo actu & infallibiliter perseverent usque ad mortem; quia deest multis specialis illa providentia, quæ omnia ita disponuntur, ut gratia cum morte infallibiliter conjungatur. Cujus nullam aliam possumus assignare rationem, quam voluntatem Dei, & inscrutabilia judicia ejus, ut expresse docet Augustinus lib. de bono persever. cap. 9. his verbis: *Ex duobus parvulis originali peccato pariter obstrictis, cur iste assumatur, ille relinquatur,*

Tom. IV.

A & ex duobus ætate jam grandibus impijs, cur iste ita vocetur, ut vocantem sequatur; ille autem aut non vocetur, aut non ita vocetur, inscrutabilia sunt judicia Dei. Ex duobus autem pijs, cur huic donetur perseverantia usque in finem, illi autem non donetur, inscrutabiliora sunt judicia Dei. Illud tamen fidelibus debet esse certissimum, hunc esse ex prædestinatis, illum non esse. Nam si fuissent ex nobis, aut unus prædestinatorum, qui de pectore Domini biberat hoc secretum, mansissent utique nobiscum. Quid est quæso, non erant ex nobis? Nonne utrique à Deo creati, utrique ex Adam nati, utrique de terra facti erant, & ab eo qui dixit, omnem statum ego feci, unius ejusdemque naturæ animas acceperant? Nonne postremò utrique vocati fuerant, & vocantem secuti, utrique ex impijs justificati, & per lavacrum regenerationis utrique renovati? Sed si hac audiret ille, qui sciebat procul dubio quod dicebat, respondere posset, & dicere: vera sunt hæc, secundum hæc omnia ex nobis erant; verumtamen secundum aliam quandam discretionem non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum. Quanam est tandem ista discretio? Patent libri Dei, non avertamus aspectum: clamat Scriptura divina, adhibeamus aurium: Non erant ex eis, quia non erant secundum propositum vocati; non erant in Christo electi ante constitutionem mundi; non erant in eo sortem consecuti; non erant prædestinati secundum propositum ejus qui universa operatur: nam si hoc essent, ex illis essent, & cum illis sine dubitatione mansissent.

B Ex hoc intelliges, id quo differt perseverantia finalis à perseverantia non durante usque in finem, in libera hominis potestate non esse: nam perseverantia finalis à non finali differt per hoc, quod finis vitæ conjungatur cum gratia, ex efficaci gloriæ intentione: At neutrum in libera hominis potestate constitutum est, cum nec nostræ potestati efficacis electio ad gloriam subdatur, nec mortis eventus: Ergo id quo perseverantia finalis à non finali differt, in libera hominis potestate non est. Unde in Tractatu de justificatione, & merito dicemus, donum perseverantiæ finalis à nobis non posse promereri.

C Si autem quæras, an Deus sit paratus omnibus tale donum conferre? Respondeo quod sicut Deus voluntate antecedenti & inefficaci vult omnes homines salvos fieri, quamvis voluntate consequenti & efficaci prædestinatos duntaxat velit salvare; ita & omnibus voluntate antecedenti media ad salutem necessaria, subindeque donum ipsum perseverantiæ, vult conferre; licet voluntate consequenti & efficaci solis prædestinatis illud velit tribuere, ut ex verbis Augustini jam relatis manifestum est. Sicut ergo voluntas illa antecedens, quæ Deus vult omnes homines salvos fieri, sufficit ut dicatur paratus omnes salvos facere; ita ut possit dici paratus omnibus conferre donum finalis perseverantiæ, satis est quod eadem voluntate antecedenti illud omnibus dare velit. Unde in oratione Dominica jubemur tale donum à Deo petere, cum dicimus: *Adveniat regnum tuum, ut supra ex D. Thoma annotavimus. Et Tridentinum sess. 6. cap. 13. de illo sic ait: De perseverantia munere, de quo scriptum est: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: nemo sibi certi aliquid absolute certitudine pollicetur: tamen si in Dei auxilio firmam spem collocare & reponere omnes debent; Deus enim nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut*

Lij

393.

Disp. 2.
art. 9.

394.

capit opus bonum, ita perficiet, operans velle & perficere. Esto ergo fidelis usque ad mortem, & Deus dabit tibi coronam vitæ. Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. Ne respicias retro, sicut uxor Loth, quæ (ut bellè ait Augustinus) conversa est in statuam salis, ut fatuos suo condiret exemplis. Denique huic prudenti D. Bernardi consilio morem gere: Tene quod tenes, hostiæque caudam junge capiti, & tunicam Dei gratiâ jam polimitam, cura facere & talarem, quoniam capisse nihil proderit, si quod abstet, perseverare non contigerit. Sola enim perseverantia (ut supra ex Augustino vidimus) informat meritum, remunerat currentem, coronat pugnantem, & ad portum ducit navigantem. Sola (addit Bernardus) eternitatis quandam speciem præ se fert: sola est cui eternitas redditur, vel quæ eternitati hominem reddit.

DISPUTATIO II.

De essentia gratiæ.

Ad quæstionem 100. D. Thomæ.

Non agendum hic de essentia gratiæ actualis, quia ejus consideratio pertinet ad Tractatum de auxilijs, sed solum de essentia gratiæ habitualis, quæ est nobilissima species gratiæ, & gratiarum omnium fulgentissimum jubar, patensque omnium virtutum; cujus radijs cætera fulgent carismata, quæ fides niter, spes erigitur, scientia, prophetia, & aliæ gratiæ gratis datæ splendent, ipsaque charitas ignescit ac fervet. Illa est, cujus lumine illustramur, cujus munditiæ à peccatorum fecibus purgamur, cujus candore dealbamur, cujus pigmentis venustamur, cujus sanctitate sacerdotes Dei consecramur, cujus majestate Reges æquamus, cujus semine Dei filij generamur, cujus denique virtute profus diviniæ deificamur.

Porro quia accidens potissimè cognoscitur ex genere & differentia quibus constat, & ex subiecto in quo residet; ex quo etiam quandoque ejus differentia sumitur, ideo D. Thomas quatuor articulos hanc quæstionem absolvit. In primo genus remotissimum gratiæ investigat; in secundo agit de genere proximo; in tertio differentialem ejus conceptum inquirat; & in quarto de ejus subiecto disserit. Cui ordini inherentes, & hujus S. Doctoris vestigia semper sectantes, totidem in hac disputatione de gratia sanctificante dubia resolvemus.

ARTICVLVS VI.

Utrum gratia sit aliquid intrinsecum in anima?

Partem negativam tenent hæretici hujus temporis, existimantes gratiam non esse aliquid nobis infusum, sive in nobis existens, sed solum extrinsecum favorem & benevolentiam Dei, per quam anima est ipsi grata, & ab eo dilecta. Ita Lutherus, Calvinus, Kemnitius, & alij, quos refert Bellarminus lib. 1. de gratia & libero arbitrio. cap. 3. Decanus Lovaniensis art. 8. contra

A Lutherum, & Canisius lib. 5. de B. Virgine cap. 5. Ad eundem errorem accessit Pighius, vir aliquin Catholicus: nam lib. 5. de gratia & libero arbitrio, sic ait: Imaginantur gratiam Dei, qualitatem aliquam creatam anima nostra à Deo, vel eandem cum charitatis habitum, vel distinctam ab eodem: quæ commentitia universa existimo. Ut hic error proferatur, & veritas catholica stabilatur & explicetur.

Dico: gratia gratum faciens est donum aliquod homini intrinsecum, seu in nobis existens, non verò solum extrinsecus Dei favor, vel amor.

Probatum primò ex Scriptura: Dicitur enim 2. ad Corinth. 1. Signavit nos, & dedit nobis pignus spiritus in cordibus nostris. 1. Joan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet. Joan. 4. Qui biberit ex hac aqua, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam eternam. Sed pignus commissum, sigillum impressum, semen insitum, aquæ fons è corde scaturiens, quid reale & intrinsecè inherens aptè sonant: Ergo Scriptura his figuris, seu metaphoris, manifestè declarat, gratiam gratum facientem esse donum aliquod homini intrinsecum, eique inherens. Item D. Joannes in 1. Epistola cap. 2. intimam & realem gratiæ justificantis in cordibus nostris præsentiam, sub unctionis metaphora significat, dicens: Unctio quam accepistis maneat in vobis: oleum enim secretiores corporum quibus infunditur partes attingit, penetrat, & pervadit, ac in eorum intima dilabitur & descendit. Denique Apostolus ad Romanos 5. dicit charitatem (quæ individua gratiæ comes est) diffundi in cordibus nostris per Spiritum Sanctum: At quod effunditur in cordibus, illis infunditur, illis inheret: Ergo & gratia. Unde Augustinus lib. 1. de peccat. meritis & remissis ait: Deus dat sui spiritus occultissimam fidelibus gratiam, quam latentè infundit & parvulis. Ubi certè de gratia habituali loquitur, cum ad parvulos minime spectet actualis.

Probatum secundò conclusio ex Tridentino sess. 6. can. 11. ubi sic habetur: Si quis dixerit homines justificari vel solâ imputatione justitiæ Christi, vel solâ peccatorum remissione, exclusâ gratiâ & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque illis inheret; aut etiam gratiam quâ justificamur, esse tantum favorem Dei, anathema sit. Quæ verba exponens Catechismus Romanus jussu Pij V. editus, tractatu de sacram. Baptismi, sic ait: Est autem gratia (quemadmodum Tridentina Synodus ab omnibus credendum sub pœna anathematis decrevit) divina qualitas, in anima inherens, ac veluti splendor quidam & lux, quæ animarum nostrarum maculas omnes delet, ipsasque animas pulchriores & splendidiore reddit.

Probatum tertio ratione D. Thomæ hic art. 1. quæ sic potest proponi. Hominem esse in gratia Dei, est illum esse à Deo dilectum, ut fateantur hæretici: Sed hominem esse à Deo dilectum, importat aliquid ipsi intrinsecum: Ergo & esse ipsi gratum, seu gratiâ habituali præditum. Minor probatur: cum amor sit affectio, quæ quis tendit in aliquod objectum propter ejus bonitatem, in hoc conveniunt amor divinus & humanus, quod aliquam bonitatem respiciant; differunt verò in eo quod amor humanus, cum sit sterilis & infirmus, nec sit effectivus, sed tantum affectivus, supponit in objecto bonitatem à qua